

Oğuzhan YEŐILTUNA
Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Arařtırma Görevlisi

**HAKİKAT YA DA NETİCELER:
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAMINDA
ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMAYLA
MÜCADELE**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

I. TANIMLARI, ARAÇLARI VE AKTÖRLERİ AÇIKLIĞA KAVUŞTURMAK.....	7
A. Bilgi ve Bilgi Düzensizliğine İlişkin Kavramsal Zorluklar	8
1. Bilgi Üzerine Üç Soru	8
a. Bilginin Tanımı Nedir?	8
b. Bilginin Kaynağı Nedir?	13
c. Bilginin Sınırları Nereye Kadar Uzanır?	16
2. Bilgi Düzensizliği	18
a. Bilgi Suistimali (<i>Malinformation</i>)	20
b. Bilgi Kaydırma (<i>Misinformation</i>)	22
c. Bilgi Çarpıtma (<i>Disinformation</i>)	24
3. Bilgi Çarpıtmanın Benzer Kavramlarla İlişkisi	30
a. Uydurma Haber (<i>Fake News</i>)	30
b. Propaganda	34
c. Hakikat-Sonrası (<i>Post-Truth</i>)	36
B. Bilgi Çarpıtmanın Yaratımı, Dağıtımı ve Etkisi	38
1. Ortam ve Araçlar	38
a. Ortam: İnternet ve Sosyal Medya	39
b. Araçlar: Teknik, Taktik ve Yöntemler	47
2. Aktörler	54
a. Bilgiyi Çarpıtıcılar	55
b. Çarpıtılmış Bilgiyi Taşıyanlar	63
3. Etki	69

a.	Demokrasiye Etkisi.....	70
b.	Temel Hak ve Özgürlüklere Etkisi.....	74
II.	ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMAYI İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAMINA YERLEŞTİRMEK	80
A.	İfade Özgürlüğü Kuramı ve Çevrimiçi Bilgi Çarpıtma	81
1.	Korkusuz İfade Özgürlüğü: <i>Parrhesia</i>	81
2.	John Milton ve <i>Areopagitica</i>	83
3.	John Stuart Mill, <i>Düşünce ve Tartışma Özgürlüğü Üzerine</i>	86
B.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Çevrimiçi Bilgi Çarpıtma.....	89
1.	İfade Özgürlüğünün Kapsamına, Kullanılmasına Yönelik Sınırlamalara ve Yüklediği Görev ve Sorumluluklara Çevrimiçi Bilgi Çarpıtma Ölçeğinde Bakış..	91
a.	İfade Özgürlüğünün Kapsamı	92
b.	İfade Özgürlüğünün Kullanılmasına Yönelik Sınırlamalar ve Yüklediği Görev ve Sorumluluklar	95
2.	Mahkeme'nin Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla İlişkilendirilebilir İctihadı	99
3.	Hakları Kötüye Kullanma Yasağı ve Çevrimiçi Bilgi Çarpıtma?.....	109

İKİNCİ BÖLÜM ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMAYLA MÜCADELE

I.	ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMAYLA MÜCADELEYE YÖNELİK DÜZENLEYİCİ YANITLAR VE ALTERNATİF ÇIKIŞ YOLLARI.....	113
A.	Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla Mücadeleye Yönelik Düzenleyici Yanıtlar.....	114
1.	Uluslararası Örgütlerin Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla Mücadeleye Yönelik Attığı Adımlar	114
a.	Birleşmiş Milletler	115
b.	Avrupa Birliği.....	122
c.	Avrupa Konseyi.....	132
2.	Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla Mücadeleye Yönelik Ulusal Düzenlemelerde Ortak Yaklaşımlar.....	136
a.	Çevrimiçi Ortama veya İçeriğe Erişimin Engellenmesi.....	137

b.	İçerik Düzenlemeleri Kapsamında Servis Sağlayıcılara Yükümlülük Getirilmesi	141
c.	Bilgi Çarpıtmanın Suç Olarak Düzenlenmesi	144
3.	Sosyal Medya Platformlarının Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmaya Yönelik Yanıtları.....	147
B.	Alternatif Çıkış Yolları.....	151
1.	Doğrulama (<i>Fact-Checking</i>) Uygulamaları	151
2.	Sayısal Medya ve Bilgi Okuryazarlığı	154
3.	İçerik Temelli Yasaklamalar Yerine Şeffaflığın ve Hesap Verebilirliğin Yükselişi	157
II.	TÜRKİYE'DE ÇEVİRİMİÇİ BİLGİ ÇARPITMAYLA MÜCADELEYE YÖNELİK HUKUKSAL ÇERÇEVENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	159
A.	5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla Mücadele.....	164
1.	5651 Sayılı Kanun'un Amacı ve Kapsamı.....	164
2.	5651 Sayılı Kanun'da Tanımlanan Aktörlerin Yükümlülük ve Sorumlulukları	167
3.	5651 Sayılı Kanun'da Öngörülen İçerik Düzenlemeleri	175
B.	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Çevrimiçi Bilgi Çarpıtmayla İlişkilendirilebilir Düzenlemeleri.....	186
1.	Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma Suçu (TCK m. 217/A).....	186
2.	Fiyatları Etkileme Suçu (TCK m. 237)	191
3.	Savaşta Yalan Haber Yayma Suçu (TCK m. 323).....	194
	SONUÇ.....	199
	KAYNAKÇA	205